

Bengt Pamp †

Docenten och f.d. arkivchefen fil.dr Bengt Pamp avled den 26 mars 2001, vid 72 års ålder. Han föddes den 3 november 1928 och växte upp i ett folkskollärarhem i Västra Karup i Bjäre härad i Skåne.

Efter studier i nordiska språk, litteraturhistoria och engelska vid Lunds universitet blev han fil.mag. 1953 och tjänstgjorde 1953–56 som adjunkt vid Kommunala flickskolan och Samrealskolan i Lund och vid Högre allmänna läroverket, Johannes samrealskola och Statens polis-skola i Malmö. Han anställdes som amanuens vid Lunds universitet 1959, assistent 1960 och blev efter disputation 1965 docent vid Institutionen för nordiska språk, där han läsåret 1967–68 och kalenderåret 1986 var t.f. professor. Från 1974 till pensioneringen 1993 var han arkivchef vid Dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund.

I doktorsavhandlingen, "Studier över Bjäre härads bebyggelsenamn", är den 1964 publicerade boken "Skånes ortnamn. Serie A. Bebyggelsenamn. Del 3. Bjäre härad och Ängelholms stad" grundpelaren. Till den fogas två specialundersökningar, "Namn på gård i by Bjäre härad" och "Traderingen i skrift under svensk tid av Bjäre härads jordeboksnamn". Den förra redovisar och analyserar till bildningsålder en kategori av bebyggelsenamn, som dittills varit så gott som förbisedd i Skåne, inte minst av fältarbetare och upptecknare. Den senare är ett metodiskt intressant projekt, som med hjälp av ortnamnens former i skrift i en vald kronologisk serie av jordeböcker kartlägger den språkliga försvenskningen av de skånska ortnamnen efter nationalitetsskiftet 1658 och ställer de officiella jordeböckernas skrivningar i relation till extern dansk eller svensk, respektive intern skånsk dialektal påverkan på det som blev den officiella namnformen i skrift. Undersökningarna publicerades i Sydsvenska ortnamnsällskapets årsskrift 1963–64 och 1965. Det var första gången sedan 1877 som en ortnamnsavhandling i nordiska språk lades fram vid Lunds universitet, och det var andra gången som en språkvetenskaplig sammanläggningsavhandling bestående av mer än ett arbete försvarades — något som dittills hade varit ovanligt inom humaniora till skillnad från medicin och naturvetenskap.

Bengt Pamp producerade en svit flitigt använda och citerade handböcker, "Svensk språk- och stilhistoria" (CWK Gleerups 1971), "Svenska dialekter" (Natur och Kultur-serien nr 11 1978) och "Ortnamn i Skåne" (AWE/Gebers populära landskapsserie 1983). Vid sitt frånfälle förberedde han den sjätte upplagan av handboken "Ortnamnen i Sverige", vars första upplaga utkom 1967, den femte 1988. Handboken ingår som nummer 2 i B-serien av "Lundastudier i nordisk språkvetenskap".

I anslutning till den i Skåneregionen livliga debatten om riksspråk och dialekt, om skånskt, danskt och svenskt, tillkom den föredömligt klargörande artikeln "Skånskan och makterna" 1990 (i: "Språkets makt" red. av Birger Bergh och Ulf Teleman).

Bengt Pamp skrev åtskilliga litteraturanmälningar, recensioner och artiklar i dagspressen, som lektor vid Bibliotekstjänsts sambindning, därtill också i Biblioteksbladet och Vandringar med böcker, liksom i den årliga litteraturkrönikan i Arkiv för nordisk filologi (ANF). Han efterträdde professor Sven Benson, först som ANF:s redaktionssekreterare 1979–94, sedan som huvudredaktör tillsammans med professor Christer Platzack 1988–96.

Han medverkade med vetenskapliga artiklar i facktidningar och årsskrifter, festskrifter och symposierrapporter, t.ex. med namnteoretiska inlägg som "Kring ortnamnens grammatik" (i: Namn och bygd 1973, Uppsala 1974; fortsatt i årgång 1977), "Egennamn och betydelser av betydelse" (i: Namn och bygd 1979), "Ten Theses on Proper Names" (i: Names. Vol. 33 No. 3. New York 1985).

Han var också en flitig föredragshållare vid nordiska och internationella namnforskarsymposier, så med föredragen "Names and Meanings: a Mentalistic Approach" (vid den av International Council of Onomastic Sciences (ICOS) arrangerade kongressen i Cracow 1978), "On the Grammar of Swedish Place-Names" (vid ICOS-kongressen i Ann Arbor 1981) och "Towards a Classification of Proper Names" (vid ICOS kongress i Trier 1993). Som ledamot i styrelsen för ICOS deltog han aktivt såväl i stadgekommitténs arbete som i den vetenskapliga debatten om namnteori och ortnamnsgrammatik.

Bengt Pamp var upptill sin lärar- och forskargärning en livligt verksam organisations- och föreningsmänniska med ett brett nätverk av kontakter i och vida utanför Lund. Han var från slutet av 1960-talet fackligt aktiv inom SACO, framför allt i styrelsen för Universitetslärarförbundet, där han bl.a. skrev artiklar i förbundsorganet ULF, i SACO-tidningen och i DIK-förbundets publikationer Bibliofack och SMF-nytt.

Han hade också kommunalpolitiska uppdrag, bl.a. som socialdemo-

kratisk ledamot i Lunds kommuns kultur- och fritidsnämnd, i byggnadsnämndens namnberedning och i den egna kommundelsnämnden på Norra Fäladen i Lund. Till detta skall läggas aktiva insatser i olika administrativa organ inom universitetsförvaltningen, främst inom Områdestyrelsen för humaniora och teologi.

Han blev styrelseledamot i Sydsvenska ortnamnssällskapet 1969, skattmästare 1974–75 och från 1975 vice ordförande, tillika redaktör för årgången 1975 av Sydsvenska ortnamnssällskapets årsskrift. Han var också arbetande ledamot av Vetenskapssocieteten i Lund från 1972 och av Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur från 1989. Hans inträdestal, betitlat "Namnfilologi och namnlingvistik. Några betraktelser över namnforskningen som vetenskap", publicerades i *Saga och Sed* 1991 (tryckt i Uppsala 1992).

Han tillhörde Lunds Rotaryklubb sedan 1976 och var ordförande i Föreningen Gamla Lund 1991–99, en av de mera inflytelserika sammanslutningarna i lärdomsstad, med cirka 3 000 medlemmar. Under sin ordförandetid författade han föreningens årsskrift 1998, "Från Gödelöv till Östen Undéns gata. En uppslagsbok över ortnamn i Lund under tvåtusen år."

Bengt Pamp var också en aktiv och intresserad föredragshållare och folkbildare, med otaliga framträdanden om skånska dialekter och ortnamn runtom i kulturlandskapet. Han blev framför allt en vida känd och uppskattad radioröst genom det tretton år långa samspelet med redaktören Torbjörn Bladh i lokalradioserien "Skånska orter och ord" i Radio Malmöhus, med start 1982. En bok med samma titel utkom 1988. Den bygger på ett urval av alla de dialektords- och ortnamnsfrågor från lyssnarna som togs upp i serien.

Bengt Pamps inspirerande entusiasm som erfaren ortnamnsforskare, rådgivare och handledare, ledde till ett livsavgörande vägval för författaren till dessa rader. Som forskarstuderande hade jag förmånen att fritt och förutsättningslöst kunna diskutera uppdykande problem med den betydligt mera förfarne. Det ledde till en timarvoderad anställning under delar av läsåret 1967/68 inom ett av Bengt Pamp bedrivit forskningsprojekt, som krävde omfattande excerpering och kopiering av material i dåvarande Landsmålsarkivets (från 1970 Dialekt- och ortnamnsarkivets) samlingar.

Följden blev anställning vid arkivet 1968 — och att Bengt Pamp blev min chef åren 1974–93. Som kolleger och kamrater möttes vi vardagligen i ett förtroendefullt samarbete kring allt som hade med arkivverksamheten att göra. Det är för detta vägval, för ett inspirerande kamratskap,

grundlagt redan på 1960-talet, före Bengts tillträde som arkivchef 1974, och bibehållet därefter, efter hans pensionering 1993, som jag hyllar minnet av Bengt Pamp, inspiratör, chef och kollega.

Göran Hallberg